

DUTCH
CLASSICAL TALENT

PROGRAMMA

RAOUL STEFFANI & DAAN BOERTIEN

PROGRAMMA

RAOUL STEFFANI BARITON & DAAN BOERTIEN PIANO

Robert Schumann 1810 - 1856

Liederkreis, opus 24
(1840, op teksten van Heinrich Heine)

Morgens steh' ich auf und frage

Es treibt mich hin

Ich wandelte unter den Bäumen

Lieb' Liebchen

Schöne Wiege meiner Leiden

Warte, warte, wilder Schiffmann

Berg und Burgen schau'n herunter

Anfangs wollt' ich fast verzagen

Mit Myrthen und Rosen

Richard Strauss 1864 - 1949

Uit: Stimmungsbilder, opus 9 (1884)

Träumerei

Heidebild

Uit: Schlichte Weisen, opus 21 (1888)

Ach weh mir, unglückhaftem Mann

Uit: Neun Lieder aus Letzte Blätter (1885)

Zueignung

Pauze

Jean Sibelius 1865 - 1957

Uit: Vijf liederen, opus 37 (1902)

Var det en dröm

Jean Sibelius

Uit: Zeven liederen, opus 13 (1892)

Drömmen

Uit: Vijf liederen, opus 37

Den första kyssten

Uit: Zes liederen, opus 36 (1900)

Demanten på marssnön

Uit: Vijf liederen, opus 37

Flickan kom ifrån sin älsklings möte

Vijf stukken voor piano, opus 75 (1914)

När rönnen blommar

Den ensamma furan

Aspen

Björken

Granen

Nico Muhly *1981

Uit: The Last Letter (2015)

Dear Molly

Jack - my own - my only love

Dear Leader of the company

Dear Husband!

Mathilde Wantenaar *1993

Spring in War-Time,

op een tekst van Sara Teasdale (1884 - 1933)

DUTCHCLASSICALTALENT.NL

Dutch Classical Talent is een initiatief van de Nederlandse concertzalen,
concertvrienden, NPO Radio 4 en de JCP Stichting

Het mooie van met zijn tweeën muziek maken

De een droomde ervan pianist te worden, maar werd zanger. De ander begon als zanger en is nu pianist. Dat is grappig, maar ook handig. Bariton Raoul Steffani en pianist Daan Boertien zijn vertrouwd met elkaars terrein en dat scheelt een hoop gepraat tijdens de repetities, zeggen ze vrolijk grinnikend. Praten doen ze trouwens wel tijdens het interview, ongedwongen, met gevoel voor humor en een overduidelijke liefde voor hun vak. Twee jaar geleden werden ze op elkaar attent gemaakt door zangdocent Margreet Honig. Raoul had

les bij haar en zocht een goede duogenoot, en Daan begeleidde al een aantal jaren Honigs zanglessen. 'Ik heb wel met andere pianisten samengewerkt, maar met Daan zat ik heel snel op één lijn', zegt Raoul. 'Je bent een goed duo als je elkaar aanvoelt, als je niet te veel hoeft uit te leggen tijdens repetities en met weinig woorden kunt overleggen en spelen', vult Daan aan. Ze hebben een gemeenschappelijke basis, verklaren ze. Ze hebben vaak hetzelfde idee en gevoel over hoe een bepaald lied moet worden uitgevoerd. Beiden vinden de tekst het allerbelangrijkste uitgangspunt voor de interpretatie van de muziek. Ze

houden evenveel van het liedrepertoire en van goede teksten, en zijn thuis in verschillende talen. 'We kunnen meteen aan de muziek en de tekst gaan werken en daarbij elkaar soms inspireren of op ideeën brengen, in plaats van dat de een de ander eerst van alles moeten uitleggen. Dat maakt dat iedere uitvoering een gezamenlijk product is.'

Schumann de verteller en Strauss de zanger

De interesse van het duo voor mooie teksten en talen kleurt het programma. Het is ook de reden dat ze uit de enorme berg van Robert Schumanns vocale muziekstukken die liederen kozen, die werden gecomponeerd op teksten van Heinrich Heine. Heines gedichten waren woest populair bij de componisten van zijn tijd. De verzen zijn geschreven in een direct, eenvoudig maar veelzeggend idioom. Ze hebben vaak een vertellend karakter, wat maakte dat componisten gemakkelijk muziek hoorden bij de teksten. Veel van Heines gedichten werden door verschillende componisten meerdere keren (sommige wel meer dan honderd keer) op muziek gezet. *Morgens steh' ich auf und frage* is zowel een lied van Schumann als van Liszt. Het is een dromerige, vluchtige overpeinzing, zó voorbij, als een wolkje dat oplost in de ochtendzou.

Es treibt mich hin ademt vurige verliefdheid en ongeduld. Romantische somberheid is in deze vroege liederen van Schumann nauwelijks te vinden. Zelfs de dood in *Lieb' Liebchen, leg's Händchen* is niet angstaanjagend, maar eerder iets om gezellig over te griezelen.

Ook de werken van Richard Strauss op dit programma dateren uit een vroege componeerperiode. In het vijfdelige *Stimmungsbilder* voor piano (alleen de laatste twee delen worden gespeeld) is *Heidebild* een buitenbeentje. De voortdurende open kwinten in de bas die de achtergrond vormen van de beweeglijke en contrasterende melodieën, zorgen voor een vreemde, geheimzinnige atmosfeer. De jonge Strauss was nog duidelijk een navolger van Schumann en Mendelssohn. 'Deze muziek dateert uit de tijd waarin Strauss nog niet de grote vernieuwer was en het harmonisch veel ingewikkelder werd', verklaren Raoul en Daan. 'Strauss klinkt in deze periode lichter, af en toe een beetje volks.' Dat geldt ook voor de twee Straussliederen op het programma. De humoristische zelfspot in *Ach weh mir, unglücklichem Mann*, waarin de koets met schimmel slechts de dagdroom van een arme sloeber is, wordt mooi uitgebeeld in het haperende en uiteindelijk tot stilstand komende geluid van de paardenhoeven in de pianobegeleiding. Het liefdeslied *Zueignung* is misschien wel het bekendste en meest

uitgevoerde lied van Strauss. Hij was er zelf ook trots op, voerde het vaak uit en bewerkte het voor stem en orkest.

Over de indeling van het programma zegt het duo: 'De stukken in eerste helft komen ook voor op veel andere kamermuziekprogramma's. Hiermee willen we laten zien dat we dat bekendere genre ook goed kunnen uitvoeren. Schumann en Strauss schreven beiden mooie muziek, Schumann mogelijk wat vertellender en Strauss wat zangeriger. We respecteren deze muziek en die van hun tijdgenoten en voeren haar met liefde uit, maar we willen zelf ook nieuwe stukken ontdekken en daarmee iets nieuws en fris toevoegen aan het programma. Met de composities in de tweede helft willen we echt een eigen stempel drukken.'

Sibelius' verbeelding van berk en ratelpopulier

'Raoul: Toen ik net was begonnen aan het conservatorium van Tilburg kocht ik een boekje met liederen van Jean Sibelius. Eigenlijk vooral omdat ik het Zweeds zo'n prachtige taal vind. Ik kon de liederen toen absoluut niet zingen, het is vooral voor een zanger complexe muziek met lange, dramatische lijnen en een enorme vocale omvang. Sibelius gaat verder waar Strauss ophield, zou je kunnen zeggen. Na verloop van tijd kon ik één lied zingen en zo is het langzaam verder gegaan. Ik ben lessen gaan volgen om het Zweeds te begrijpen, ik spreek het niet vloeiend maar genoeg om te weten waar de teksten over gaan.

'Sibelius is een geweldige

'WE REAGEREN OP ELKAARS SPONTANE INGEVINGEN'

schetser van sferen, zijn muziek is heel beeldend', vult Daan aan, 'ook zijn pianomuziek. Hij kan in twee maten meteen een duidelijke sfeer neerzetten. Van zijn Vijf stukken voor piano zijn vooral de delen over bomen, *Björken* en *Aspen* (ratelpopulier), kleine beeldvoorstellingen. Die ratelpopulier hoor je ook echt ratelen.' Raoul voegt toe: 'Sibelius schetst stemmingsbeelden, maar ook de klankkleur van de taal geeft een heel bijzondere sfeer aan zijn muziek. Ik vind dat deze muziek veel te weinig wordt uitgevoerd, mede daarom heb ik haar op het programma gezet.' Jean Sibelius was een Fin maar schreef zijn liederen meestal in het Zweeds. Dat was in die tijd de taal van de Finse elite, een overblijfsel uit zes eeuwen van Zweedse onderdrukking. Tijdens Zweedse overheersing werden het Fins en de Finse cultuur onderdrukt. Sibelius was Zweedstalig opgevoed maar zette zich later in voor de nationale Finse identiteit. Door de volksmuziek en volksverhalen van zijn vaderland te gebruiken hielp hij zijn vaderland in het heroveren van een eigenheid en eigenwaarde. Die

volksmuziek is ook goed te horen in de werken op het programma, aldus Daan en Raoul. 'Aan het einde van een zin laat Sibelius vaak twee keer dezelfde slotnoot klinken, een veelvoorkomend element uit de Finse volksmuziek.' Behalve treffend een bepaalde stemming verklanken was Sibelius ook goed in het schetsen van verschillende karakters. In het lied *Flickan kom ifrån sin älsklings möte* (Het meisje kwam terug van een afspraakje met haar geliefde) hoor je de verteller, de moeder en het meisje. En in *Den första kyssen* (De eerste kus) figureren onder meer het meisje en de avondster.

Muhly's afscheidsbrieven uit de Eerste Wereldoorlog

De muziek van de Amerikaanse componist Nico Muhly en vooral diens *The Last Letter* was een ontdekking voor het pianoduo. 'Dit werk is echt vernieuwend voor het liedgenre', zeggen ze enthousiast. 'Het is modern, maar toegankelijk. Niet atonaal maar ook niet tonaal. Muhly is zo langzamerhand een wereldwijd bekend componist, op het ogenblik gaat er een opera van hem in de Metropolitan Opera in New York.' Muhly werkt samen met musici uit de wereld van pop en die van de klassiek, deed projecten met zowel Philip Glass als de IJslandse popzangeres Björk, dat tekent zijn muziek. Raoul en Daan: 'De teksten van *The Last Letter* zijn heel bijzonder. De eerste vier van de reeks van vijf liederen zijn gecomponeerd op de tekst van afscheidsbrieven die vrouwen aan hun mannen aan het front schreven tijdens de Eerste Wereldoorlog. Die brieven zijn heel uiteenlopend. In de een (nr. 4 *Dear Husband!*) schrijft de vrouw dat hij niet meer terug hoeft te komen, ze scheidt van hem en brengt haar kinderen naar een weeshuis. Brief nummer 2 (*Jack-my own*) is een stamelende, obsessieve smeekbede om terug te komen. De teksten zijn soms humoristisch,

dan weer aangrijpend, sommige stukken hebben de atmosfeer van een verlaten slagveld. Muhly heeft iets totaal nieuws gecomponeerd en op zo'n hoog niveau, dat het past bij de andere componisten op het programma.'

Elk concert geeft nieuwe inzichten

Raoul Steffani zingt behalve als duopartner met Daan Boertien ook opera (onder andere vorig seizoen twee keer in de NTRMatinee in het Concertgebouw, en dit jaar nog eens), als solist bij een orkest of in kamermuziekensembles. Daan Boertien speelt ook wel solo en begeleidt zanglessen. Samen optreden als duo doen ze misschien wel het allerliefst. Ze zijn pas twee jaar bezig maar lijken al volledig op elkaar afgestemd. 'We verheugen ons op de twaalf concerten die we tijdens deze Dutch Classical Talent Award-tour mogen gaan geven. Daardoor kunnen we groeien in de interpretatie van de stukken, en waarschijnlijk wordt ieder concert weer heel anders. In repetities houden we ons altijd een beetje in. We geven niet alles en reserveren wat voor het concert. Op het podium en met het publiek erbij, komen er door de adrenaline of de spanning energieën bij elkaar die er tijdens de repetities niet waren. Dan lijken we de muziek veel beter te begrijpen en reageren we op elkaars spontane ingevingen. Dat is het mooie van met zijn tweeën muziek maken.'

Ze kunnen zich voorstellen dat ze aan het eind van de DCT-tournee een totaal andere visie hebben gekregen op sommige stukken. Daan lacht: 'Waarschijnlijk extremer of raarder'. 'Eigenlijk zou je naar het eerste én naar het laatste concert moeten', zeggen ze tegen me. 'Dan hoor je het verschil.'

Agnes van der Horst

DUTCH CLASSICAL TALENT

Dutch Classical Talent – Tour & Award is een talentontwikkelingstraject van achttien maanden voor jonge musici die studeren of zijn afgestudeerd aan een van de Nederlandse conservatoria, mede mogelijk gemaakt door NPO Radio 4 en JCP Stichting. Finalisten doorlopen een intensief coachings- en studieprogramma, geven een tour langs 12 Nederlandse concertzalen en staan een maand lang programmabreed in de spotlights op NPO Radio 4. De tour eindigt met een finale (Zondag 29 april 2018) in TivoliVredenburg waarbij een van de finalisten naar huis gaat met de Dutch Classical Talent Award.